

**VITALIE GUȚU, IRINA TABARANU,
ZONA DE SECURITATE**

**GESTIONAREA CRIZEI REFUGIAȚILOR
UCRAINENI DIN REGIUNEA TRANSNISTREANĂ ȘI
DIN LOCALITĂȚILE DIN ZONA DE SECURITATE**

Policy brief

Introducere

Acum un an, întreaga lume a cunoscut o nouă întorsătură, un nou curs al lucrurilor care a fost generat de agresiunea Federației Ruse asupra Ucrainei. Pe parcursul celor 12 luni, începând cu data de 24 februarie 2022, toți actanții sistemului local/regional/național și internațional au fost nevoiți să se plieze la crizele pe care le-a generat războiul din Ucraina: cirza energetică, de securitate, cea economică sau socială, și să se găsească soluții prompte la necesitățile realității dictate de război.

Un accent deosebit, chiar din primele zile ale agresiunii Rusiei asupra Ucrainei s-a pus și pe criza refugiaților ucraineni – un subiect care rămâne destul de actual și azi. Astfel, problema refugiaților ucraineni rămâne una extrem de importantă și la zi chiar și după un an de zile de lupte care se dau în Ucraina, odată cu invazia Federației Ruse în țara vecină. Punctele de pe „hartă” amplasării refugiaților pe teritoriul Republicii Moldova sunt diverse. În analiza noastră ne vom axa la câteva dintre acestea, care se află în perimetrul **Zonei de Securitate** și în **regiunea transnistreană**.¹ Pentru a înțelege și mai bine cum sunt amplasate localitățile din Zona de Securitate propunem o hartă interactivă pe care o puteți accesa pe platforma media: zonadesecuritate.md.²

Este important de remarcat faptul că, în perioada cercetării noastre a fost dificil de avut acces la date oficiale privind numărul traversărilor refugiaților ucraineni prin regiunea transnistreană. Ne-am condus de datele oferite de pretensele autorități de la Tiraspol, Centrele de Plasament din stânga Nistrului etc. De asemenea, trebuie de notat și faptul că există un vid informational și cu referire la numărul exact de refugiați care au rămas până la ora actuală în localitățile din stânga Nistrului. Sunt doar cifre care denotă „realitățile” din stânga Nistrului.

Un aspect ce trebuie accentuat este și faptul că majoritatea informațiilor referitoare la situația gestionării crizei refugiaților în regiunea transnistreană sunt oferite de ONG-urile și voluntarii care activează acolo și care țin legătura activă cu refugiații ucraineni. Informațiile livrate de pretensele autorități de la Tiraspol sunt rare, cifrele nu pot fi verificate exact, în contextul în care accesul jurnaliștilor din partea dreaptă a Nistrului este limitat la maximum, iar datele care apar în presa regională din stânga Nistrului nu pot fi veridice atâta timp cât ele nu intră în cifrele oficiale oferite de autoritățile constituționale de la Chișinău. O altă situație se atestă în localitățile din Zona de Securitate, aflate sub jurisdicția Chișinăului. Aici deținem date la zi, care proiectează un tablou mai clar privind situația refugiaților din Ucraina: cazare, angajare în câmpul muncii, integrarea în comunitate, amplasarea copiilor refugiaților în școli, licee și grădinițe, oferirea de ajutoare etc.

În același timp, când vorbim despre situația de război și criză de orice tip, e bine să facem referire și să aducem exemple elocvente de amenințările hibride care iau forma mesajelor de propagandă și manipulative livrate prin intermediul canalelor media din stânga Nistrului și opinia oamenilor de rând formată în urma accesării și utilizării acestor platforme de presă.³

¹ Zona de Securitate a fost creată în 1992, fiind delimitată regiunea cea mai apropiată de teritoriu controlat de autoritățile constituționale ale Republicii Moldova și teritoriul temporar controlat de autoritățile neconstituționale din stânga Nistrului. În regiunea transnistreană locuiesc peste 350 de mii de cetățeni moldoveni.

² Harta interactivă unde este proiectată Zona de Securitate. <https://zonadesecuritate.md/securitate/harta-zs-zona-de-securitate/>

³ În stânga Nistrului există două posturi de televiziune: Pervii Prednistrovskii și TSV, dar și posturile TV din Federația Rusă (care sunt retransmise în jur de 70 la număr).

Gestionarea crizei refugiaților

Problema refugiaților ucraineni în stânga Nistrului și în localitățile din Zona de Securitate a mobilizat activitatea mai multor structuri care au fost implicate pentru a gestiona această situație. În vederea dinamizării acestei situații de criză, printre responsabilii implicați au fost:

- ✓ Autoritățile locale;
- ✓ Autoritățile centrale;
- ✓ Sectorul asociativ (asociațiile obștești, grupurile de voluntari, grupurile de inițiativă)
- ✓ Agenții economici;
- ✓ Bisericele și alte organizații de confesiuni religioase;
- ✓ Diaspora;
- ✓ Mass-media.

Fiecare componentă enumerată mai sus a contribuit în mod esențial la gestionarea crizei refugiaților atât în stânga Nistrului, cât și în localitățile din Zona de Securitate.

Autoritățile locale, prin vocea primăriilor și consiliilor locale sau raionale, au fost primii care au încercat să facă față situației în care s-a pomenit întreaga țară, chiar din primele zile când valul de refugiați ucraineni începea să ia amploare. Un număr exponențial de ucraineni care au fugit din calea războiului au ales, din primele zile când au trecut granița cu Republica Moldova, să se adăpostească în satele și orașele din Zona de Securitate. Pentru unii, aceste puncte au fost tranzitorii, pentru că, utleilor refugiații și-au urmat cursul spre țările europene, dar unii dintre refugiați, după trecerea undei de șoc a războiului, au optat pentru reîntoarcerea la baștină.

REZINA: În raionul Rezina – limitrof cu regiunea transnistreană – s-au refugiat ucraineni, și până la ora actuală sunt sub o sută de oameni din țara vecină care se adăpostesc în oraș și aproximativ 120 de refugiați sunt în alte localități din raion. În prima perioadă, când a fost atestat cel mai mare flux de refugiați ucraineni, Rezina a încercat să facă față situației, doar că au apărut anumite probleme de comunicare între administrațiile publice locale: primăria orașului și Consiliul Raional Rezina.

Banca de date din Rezina

Pentru a fi la curent cu situația refugiaților din raionul Rezina, autoritățile locale au creat Banca de date – un instrument prin care toți actorii implicați (autorități, reprezentanți ai ONG-urilor, voluntari, asistenții sociali etc.) puteau eficientiza comunicarea, dar și gestiona ajutoarele venite atât din partea organizațiilor internaționale, ajutorului financiar din partea statului, dar și de la materiale de la agenți economici sau persoane fizice.

- A fost creat un chat pe Whatsapp;
- A fost creată o bancă de date informațională;
- Distribuția refugiaților în funcție de interese, vârstă și necesități;
- Fiecare refugiat din raionul Rezina a fost introdus într-un registru de evidență de la Asistența Socială
- Unii refugiați au fost angajați în câmpul muncii: O locuitoare din orașul Kramatorsk este angajată în Serviciul Comunal din Rezina;

PROBLEMĂ ATESTATĂ: În prima perioadă a crizei refugiaților s-au atestat situații în care cetățeni din stânga Nistrului, deținători și ai cetățeniei ucrainene se dădeau drept refugiați pentru a putea beneficia de ajutor material. După atestarea situației, specialiștii din Rezina au fost

instruiți ca să le verifice pașapoartele: ștampila de intrare prin punctele de trecere a frontierei. Unii veneau cu pașaport ucrainesești, dar nu declarau că sunt cetățeni ai regiunii transnistrene.

DUBĂSARI: În urma războiului din 1992 din Transnistria, raionul este împărțit în două: o parte controlată de autoritățile constituționale de la Chișinău și o parte controlată de autoritățile separatiste de la Tiraspol, care include orașul Dubăsari.

De la începutul războiului și a fluxului de refugiați ucraineni în Republica Moldova, Dubăsari, la fel a fost gazda refugiaților. Autoritățile locale de acolo au distribuit sarcinile celor implicați în gestionarea crizei. Astfel:

- Până la data de 15 martie 2022, în raionul Dubăsari, era atestat un număr de 305 refugiați din Ucraina dintre care 138 copii, plasați în Centrele de plasament temporar pentru refugiați, cât și la domiciliul cetățenilor.
- Conform datelor prezentate de Direcția asistență socială și protecția familiei Dubăsari situația numărului refugiaților înregistrați în localități era următoarea:
 - întreprinderea Municipală Centrul de Odihnă pentru Copii și Tineret „Prietenia” 176 persoane, dintre care copii 72;
 - în comuna Molovata Nouă 29 persoane, dintre care 17 copii. Menționăm, că din aceștia 15 cetățeni ucraineni, dintre care 9 copii sunt cazați la pensiunea „Vila Dorului”;
 - în Pîrîta avem 19 persoane, dintre care 10 copii;
 - în Ustia 4 persoane, dintre care 2 copii;
 - în Molovata 14 persoane, dintre care 3 copii;
 - în Doroțcaia 11 persoane, dintre care 4 copii;
 - în Holercani 11 persoane, dintre care 5 copii;
 - în Coșnița 19 persoane, dintre care 13 copii;
 - în Oxentea 22 persoane, dintre care 12 copii.
- Pe parcursul perioadei, Consiliul raionul Dubăsari a beneficiat suport financiar din partea statului care erau destinați pentru:
 - întreținerea Centrelor de plasament pentru refugiați.
 - angajaților structurilor teritoriale de asistență socială, antrenate direct în procesul de gestionare a fluxului migrațional de refugiați în perioada aprilie-iunie 2022.
- De asemenea, raionul Dubăsari a beneficiat și de ajutoare internaționale. Spre exemplu: organizația „World Vision” a oferit suport financiar celor 39 de familii din raionul Dubăsari care găzduiesc refugiați din Ucraina.
- Copiii și tinerii refugiați din Ucraina au organizat o întâlnire de suflet, cu ocazia sărbătorilor de Paști, și au beneficiat de cadouri din partea Institutului de Instruire în Dezvoltare „MilleniUM” cu suportul financiar oferit de către NGO Interaction și Lifting Hands International, dar și din partea Liceului Teoretic „Vlad Ioviță” satul Cocieri care i-a bucurat cu diverse jucării, dulciuri, cozonac, produse alimentare.

Cât privește implicare pretinselor autorități din regiunea transnistreană, trebuie să specificăm că acestea au gestionat criza refugiaților prin intermediul ONG-urilor care activează în stânga Nistrului. Vocile pretinselor autorități de acolo au fost auzite doar la începutul războiului, care au declarat că vor ajuta refugiații ucraineni. Aici, e bine de punctat că toate ajutoarele venite în stânga Nistrului destinate refugiaților ucraineni sunt din partea organizațiilor internaționale: ONU, PNUD, UNHCR etc.

ONG-urile din stânga Nistrului, implicate la gestionarea crizei refugiaților

Un rol important în gestionarea crizei refugiaților, în regiunea transnistreană, l-au jucat organizațiile neguvernamentale care erau/sunt într-o permanentă comunicare cu refugiații, deși sunt într-un număr mic. Mai jos, vom exemplifica asociațiile din regiunea transnistreană care s-au implicat în mod activ la acet capitol:

Lista ONG-urilor din stânga Nistrului implicate la gestionarea crizei refugiaților:

Взаимодействие, Медиациентр Приднестровья, Женские инициативы, От равного к равному, ромы ПМР, шатер над днестром, Лада, Резонанс, Центр помощи.

- ONG-urile implicate în gestionarea crizei refugiaților, la un moment dat și-au unificat eforturile și au creat o rețea de colaborare, pentru a eficientiza procesul de evidență și comunicare.
- De asemenea, ONG-urilor din stânga Nistrului li se ofereau ajutoare din partea organizațiilor internaționale, care ulterior voluntarii asociațiilor distribuiau aceste ajutoare, în funcție de complexitatea și necesitatea refugiaților ucraineni;
- Reprezentanții ONG-urilor din stânga Nistrului, și până la această oră, se implică în viața și activitatea refugiaților ucraineni din regiune, prin: prezență activă la diverse evenimente, informarea regulată a refugiaților despre noile donații venit din partea ONU, PNUD, UNHCR și alți donatori străini.

Potrivit datelor oferite de Asociația Obștească *Взаимодействие* din regiunea transnistreană, pe teritoriul regiunii sunt deschise patru centre de cazare temporară. Este vorba despre: Dnestrovsk, Tiraspol, Dubăsari și Rîbnița.

ВНИМАНИЮ ГРАЖДАН!

По поручению Президента Приднестровской Молдавской Республики создан Оперативный штаб по оказанию содействия иностранным гражданам, вынужденным временно находиться на территории ПМР.

Для приёма и размещения тех, кто нуждается в помощи, открыты:

- гостиница «Днестровский сад»
(г. Дубоссары),
- санаторий-профилакторий «Солнечный» МВД
(г. Днестровск),
- санаторий-профилакторий «Металлург» ММЗ
(г. Рыбница),
- МОУ ДО «Каменская СДЮШОР»
(г. Каменка).

*Все, кому необходима помощь,
могут позвонить по единому номеру:
0 (533) 9-12-77.*

*Для звонков из-за рубежа или с номеров
иностраннных операторов связи:
+ 373 (533) 9-12-77.*

*Приём звонков и оказание
содействия осуществляется круглосуточно.*

sursa: ngointeraction.org

NOTA BENE: La o lună de la declanșarea războiului din Ucraina de către Federația Rusă, vicepremierul pentru Reintegrare, Oleg Serebrian, declara că la acel moment se aflau 14 mii de refugiați ucraineni. În același timp, responsabilul a precizat că nu există dovezi precum că în zonă au intrat și militari sau paramilitari ruși sub acoperire. *„Nu am creat nici un fel de impedimente structurilor internaționale, care se ocupă de problemele refugiaților, să acționeze și în partea stângă a Nistrului. Nu tratăm refugiații nici după criterii etnice, nici după criterii de localizare geografică. Nu știu în ce măsuri informațiile precum că printre refugiați ar veni și militari sau formațiuni paramilitare erau veridice sau speculative. Astfel de lucruri se pot întâmpla teoretic, însă nu avem nici un fel de dovezi că ele au avut loc. Ucraina și-a închis frontiera cu zona transnistreană la 28 februarie, iar dacă s-ar fi întâmplat astfel de lucruri, ele trebuiau să aibă loc înainte. După această dată, refugiații care intră în zonă vin prin punctele de trecere vamală controlate de Republica Moldova. Noi știm cine intră, iar cea mai mare parte a refugiaților a venit după această dată”*, a conchis Oleg Serebrian pentru [Deutsche Welle](#).

Voluntarii din Rezina – implicați în gestionarea crizei refugiaților

Și în localitățile din Zona de Securitate, voluntarii au jucat un rol important în gestionarea crizei refugiaților. Este și cazul Asociației Obștești NUFĂRUL din Rezina care are o experiență bogată în desfășurarea activităților de voluntariat. Liuba Stavinschi, administratoarea Asociației Obștești NUFĂRUL din Rezina susține că pe data de 28 februarie, au făcut un anunț către membrii Asociației Obștești NUFĂRUL, către agenți economici, către toată comunitatea care dorește să se implice, să doneze atât obiecte de uz casnic, haine, produse alimentare. Astfel, la primul apel s-au implicat:

- Agenții economici din Rezina;
- Persoane fizice;
- Asociații creștine;
- Rezineni din diaspora;
- Parohia din satul Solonceni, raionul Rezina.

Pe lângă aspectele materiale cu care au fost ajutați refugiații ucraineni, A.O. NUFĂRUL a organizat pe parcursul acestui an o serie de evenimente cultural-artistice pentru refugiați și cu implicarea refugiaților ucraineni.

- statistică a asociației este că A.O. NUFĂRUL a ajutat 119 refugiați, în perioada 25 februarie – 19 aprilie. Aceștia au fost cazați în satele Solonceni, Cinișeuți, Țipova. 79 de maturi și 17 copii.

Rolul Avocatului Poporului în monitorizarea situației refugiaților ucraineni

De la declanșarea fluxului de refugiați din Ucraina în țara noastră, Avocatul Poporului a avut menirea de a monitoriza situația. Astfel:

- Pe data de 2 martie 2022, avocatul poporului, Ceslav Panico s-a întâlnit cu Ambasadorul Suediei în Republica Moldova Katarina Fried. Cei doi au discutat despre situația refugiaților ucraineni. În urma discuțiilor, s-a ajuns la concluzia că în timpul apropiat va fi creat un Consiliu consultativ, pentru a asigura procesul de monitorizare a respectării drepturilor refugiaților din perspectiva prevenirii riscurilor la care sunt supuse persoanele refugiate. Ombudsmanul a informat despre adresările Ombudsmanului din Ucraina și susținerea din partea Avocatului Poporului pentru poporul ucrainean.

- La data de 8 aprilie 2022 a avut loc ședința Consiliului Consultativ de prevenire a încălcării drepturilor persoanelor din Ucraina, unde a fost discutată sinteza elaborată de Avocatul Poporului cu referire la aplicabilitatea confuză a normelor legale stabilite în Legea nr.270/2008 privind azilul în Republica Moldova, precum și în Legea nr.200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova. În context a fost discutată necesitatea de a modifica Regulamentul nr.21/2022, cu privire la centrele de cazare temporară pentru refugiați, precum și de a elabora niște standarde naționale cu privire la centrele de cazare temporară, inclusiv pe grupuri de beneficiari, cum sunt cei care sunt sub protecție temporară, a solicitanților de azil și/sau altor categorii de protecție, ori acestea lipsesc la nivel național.
- Pe parcursul perioadei, reprezentanții Oficiului Avocatului Poporului au continuat să monitorizeze activitatea centrelor de plasament pentru refugiații din Ucraina. Astfel, aceștia au efectuat mai multe vizite de monitorizare la Centrul de plasament temporar pentru refugiați, amplasat în căminul Școlii Profesionale din raionul Criuleni, precum și la Centrul multifuncțional creștin din satul Cimișeni și Bălțata, dar și la Popeasca, Ștefan Vodă.
- Au fost monitorizate condițiile de trai prin prisma standardelor naționale stabilite.
- S-a constatat că în aceste centre sunt plasați cetățeni ucraineni și persoane de etnie romă. Pe lângă adulți și un număr impunător de copii cu vârste diferite, mai sunt și persoane cu dizabilități. Doar în centrul din s. Bălțata locuințele sunt adaptate rezonabil pentru persoanele cu nevoi speciale. Beneficiarii s-au arătat mulțumiți de condiții.
- În satul Popeasca, raionul Ștefan Vodă, la Centrul de plasament temporar s-a constatat carențe cu privire la asigurarea calității alimentelor, asigurarea produselor igienice tuturor beneficiarilor, precum și atitudinea ostilă a conducerii Centrului față de refugiați.
- La 17 august 2022, Avocatul Poporului, Ceslav Panico, a semnat oficial Acordul de parteneriat cu Reprezentanta Înalțului Comisar al Națiunilor Unite pentru Refugiați (UNHCR) în Moldova, Francesca Bonelli, în scopul consolidării colaborării celor două puteri de a oferi consultanță în domeniul drepturilor persoanelor refugiate în Republica Moldova.
- În anul 2023, Oficiul Avocatului Poporului de comun cu membrii Consiliului Consultativ continuă procesul de monitorizare și raportare a respectării drepturilor persoanelor refugiate.
-

În concluzie la acest capitol, putem afirma cu certitudine că în pofida tuturor greutăților și sincopelor de comunicare, reprezentanții tuturor autorităților locale, centrale, ONG-urilor, oficiul Avocatului Poporului s-au implicat și continuă să o facă pentru a gestiona criza refugiaților atât în stânga Nistrului, cât și în localitățile din Zona de Securitate.

Noi amenințări hibride

Război hibrid nu este un concept nou pentru Republica Moldova. Odată cu încetarea focului din 1992, pe teritoriul Republicii Moldova a început activizarea războiului politic, economic, energetic. Toate acestea au fost și sunt, în funcție de perioade, prezentate sub diferite forme. Un aspect important în deșurarea războiului hibrid îl constituie pregătirea instituțiilor statului să facă față acestui război și să contribuie la contracararea lui. Or, astăzi, putem observa că odată cu declanșarea invaziei ruse în Ucraina, Republica Moldova este ținta directă a acestui război, iar insituțiile statului au demonstrat și continuă să facă acest lucru că nu sunt suficient de rezistente la noi amenințări.

Vorbind despre regiunea transnistreană amenințările care sunt pe intern sunt determinate de câteva aspecte:

- prezența militară rusă ilegală din 1992, ce reprezintă un risc sporit;
- planurile de mobilizare, în contextul ordinului lui Vladimir Putin de a mobiliza populația rusă pe frontul de luptă din Ucraina și, la Chișinău, se făceau analize sub ce aspect și în ce măsură această mobilizare va fi aplicabilă asupra contingentului din regiunea transnistreană;
- prezența formațiunilor paramilitare în regiune transnistreană;
- depozitul de la Cobasna cu muniții, care nu se știe cu exactitate în ce stare sunt păstrate, reprezintă un risc;
- Un alt risc sporit sunt cazurile de violare a spațiului aerian al Republicii Moldova de către rachetele lansate de Federația Rusă ce puteau în orice moment cădea și declanșa niște acțiuni imprevizibile dacă cădeau asupra acestor depozite;
- Pretinsele atacuri teroriste care au fost stabilite în stânga Nistrului, la fel, fac parte din scenariul amenințărilor hibride și de destabilizare a situației în regiune;
- Propaganda rusă transmisă de canalele locale din regiunea transnistreană, cât și cele din Federația Rusă retransmise în stânga Nistrului;
- Narativele anti-UE și cele de promovarea a Republicii Moldova și Uniunea Europeană ca adevărați inamici pentru populația din stânga Nistrului.

Mesajele privind situația actuală de pe câmpul de luptă sau statutul refugiaților ucraineni în țările în care au reușit să ajungă sunt transmise în mod divers și percepute ca atare. Este și cazul regiunii transnistrene – acolo unde agresiunea Federației Ruse asupra Ucrainei nu este mediatizată în niciun fel de către presa din stânga Nistrului. Nici la canalele TV sau radio și nici pe portalurile web de știri din regiune cu greu sau chiar deloc găsim informații despre mersul războiului sau imagini cu ororile din Bucea, Irpin, Kherson ori Dnipro. De asemenea, pretinsele surse media au luat apă-n gură și în privința situației refugiaților ucraineni de pe teritoriul regiunii transnistrene.

- Media din regiune nu prezintă nici retorica propagandei Kremlinului, cea de „demilitarizare și denazificare a Ucrainei” – totul este lăsat pe seama canalelor rusești, care emit în regiune fără nicio restricție. Războiul este numit de aceste surse – [„situația din Ucraina”](#) atunci când sunt nevoiți să mediatize subiecte conexe, cum ar fi, criza refugiaților sau închiderea frontierei moldo-ucrainene pe segmentul transnistrean.
- Oamenii din regiunea transnistreană spun că se informează despre războiul din Ucraina, despre refugiații ucraineni, cel mai mult de la canalele rusești, în special de la emisiunea de propagandă – „60 de minute”. Și posturile locale de televiziune sunt urmărite de un număr mare de oameni. Este vorba despre *TSV, Pervii Prednestrovskii, Dnestr TV, PMR, LIK TV* etc. Și canalele de telegram locale au prioritate în rândul cetățenilor din stânga Nistrului: *Novosti Pridnestrovie, ПИМР, Пруднестровеу* etc.
- Propaganda este și rămâne, cel puțin deocamdată, elementul de îndepărtare a locuitorilor regiunii transnistrene de cealaltă parte a Republicii Moldova și de realitățile care au loc în întreaga lume, mai cu seamă cauzate de situația securității regionale.

„Este o dominație absolută a posturilor rusești. Potrivit (n.r. pretinsei) legi cu privire la telecomunicații, în Transnistria este obligatorie prezența gratuită în orice grilă a cinci posturi TV. Dintre care, Pervii Prednistrovski – este canalul scopul căruia este popularizarea autorităților transnistrene și formarea imaginii inamicului în persoana Chișinăului. Existența Transnistriei este imposibilă fără existența unui inamic. Nu s-ar mai pune întrebarea de ce am

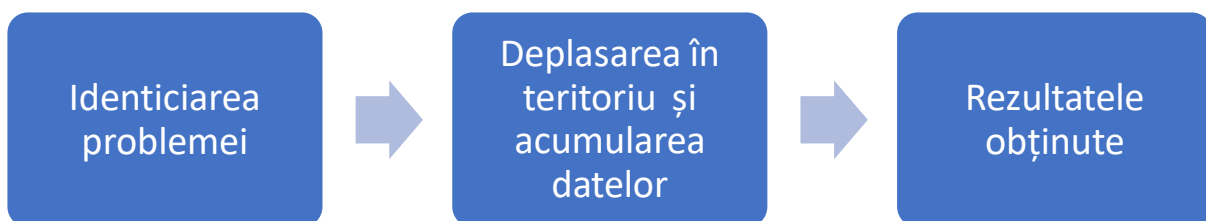
fost creați. Ulterior, merg alte trei canale rusești, printre care: *ORT, Rossia 1 și canal de știri. De asemenea, este un canal TV ucrainean 1+1*”, a declarat Gheorghe Ciorba, activist din stânga Nistrului pentru instituția media zonade securitate.md.

- Narativele cu care se operează în stânga Nistrului sunt manipulări fabricate de Kremlin și transmise pe canalele rusești, la care oamenii din regiunea stângă au acces non-stop.
- Gestionarea crizei refugiaților în stânga Nistrului și situația de pe câmpul de război din țara vecină sunt teme tabu, pentru că acest fapt ar reprezenta o reminiscență a Rusiei, este o dependență economică a regiunii față de Moscova, dar și la nivel de mentalitate, viziuni și valori, care sunt promovate în stânga Nistrului.

Infografice sau statistici

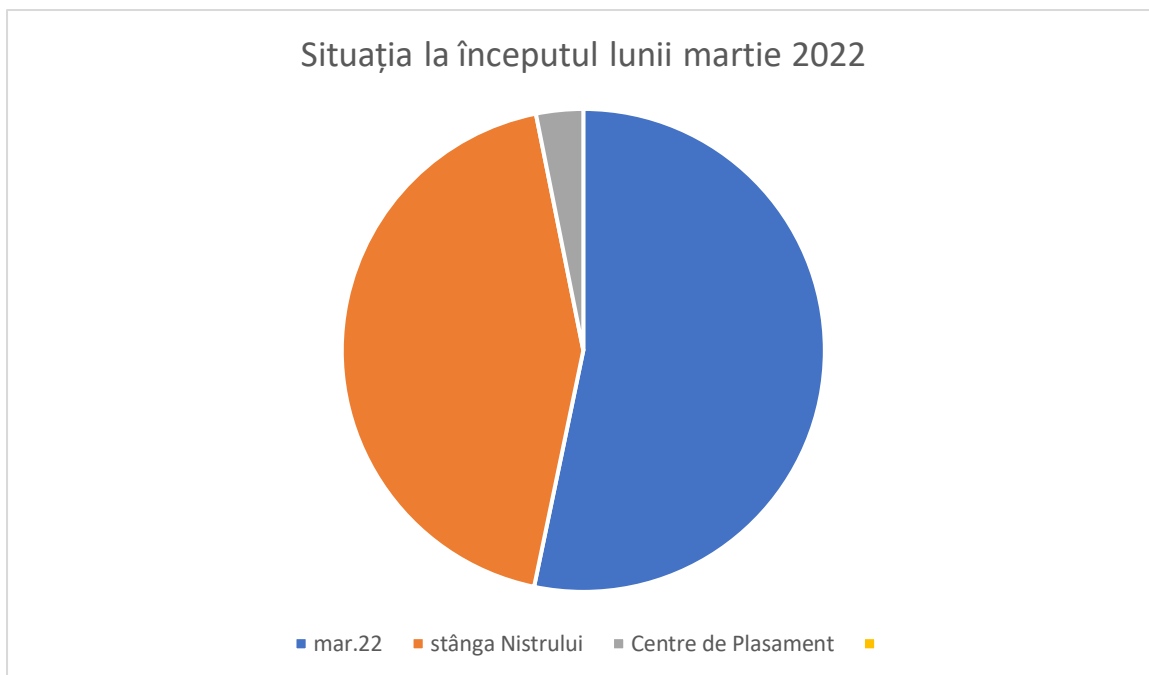
În cele ce urmează vom proiecta sub forma unor infografice datele colectate pe parcursul analizei noastre. Astfel, ca scop primordial a fost:

- Identificarea problemei în regiunea transnistreană și în localitățile din Zona de Securitate;
- Deplasarea în teritoriul și acumularea datelor (intervievarea surselor: autoritățile locale, refugiați ucraineni, voluntari, reprezentanți ai asociațiilor obștești etc.);
- Rezultatele obținute;

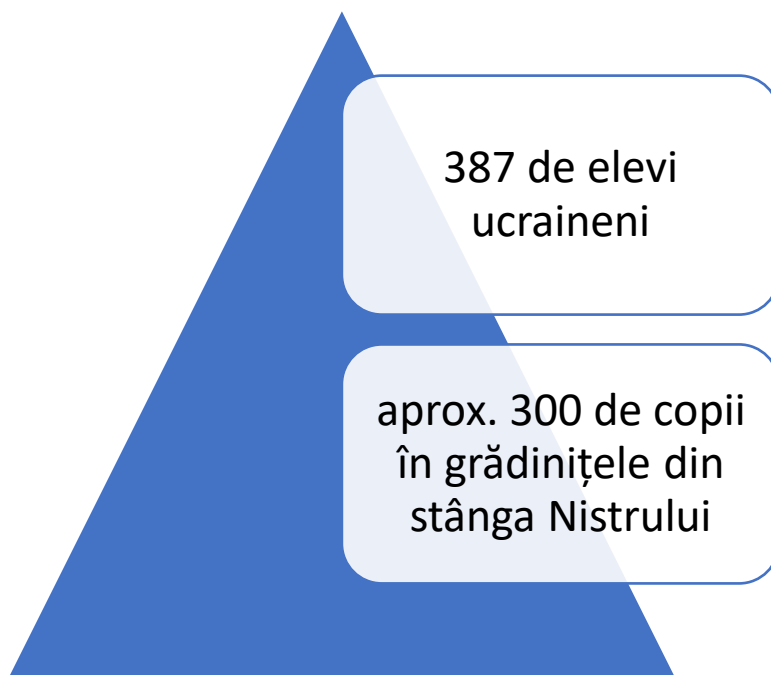
Cele mai recente date făcute publice de pretinsele autorități de la Tiraspol arată că:

- La data de 30 ianuarie 2023, la centrele de cazare temporară sunt 128 de refugiați.
- Sediul Operațional pentru Asistența Cetățenilor Străini din regiunea transnistreană informează că din data de 24 februarie 2022, pe teritoriul al regiunii transnistrene din Ucraina au intrat circa 63.800 de cetățeni străini. Peste 54,5 mii dintre ei s-au înregistrat în stânga Nistrului.
- În toată această perioadă, 1.974 de persoane au folosit centrele pentru refugiați. Acum sunt cazați 128 în reședințe temporare, inclusiv 33 de copii.
- Grădinițele din regiunea transnistreană sunt frecventate de 281 de copii din Ucraina.
- În instituțiile de învățământ general din stânga Nistrului învață 387 de minori.
- Liniile de asistență telefonică, din regiune, au primit aproximativ 14.450 de apeluri pentru întreaga perioadă de activitate, de la declanșarea războiului în țara vecină.

****Datele sunt oferite de presa de la Tiraspol și de așa-zisele autorități din stânga Nistrului*

De la începutul valului de refugiația în Republica Moldova, 600 de copii din Ucraina merg la școlile, iar aproape 300 – la grădinițele din regiunea transnistreană, potrivit datelor de la Tiraspol.

****Datele sunt oferite de presa de la Tiraspol și de așa-zisele autorități din stânga Nistrului*

Concluzii:

- Regiunea transnistreană și localitățile din Zona de Securitate nu au fost pregătite să facă față valului de refugiați din Ucraina.
- Gestionarea crizei a fost învățată pe parcurs, în funcție de dispozițiile venite de la nivel central și ajustate la nivel local, în funcție de număr de refugiați ucraineni, complexitatea problemelor cetățenilor ucraineni, potențialul localității în procesul de ajutorare etc.
- Implicarea activă și promptă a Asociațiilor Obștești din stânga Nistrului, care gestionau ajutoare venite din partea organizațiilor internaționale, conexiunea permanentă între refugiații ucraineni și responsabilii de situație.
- Au fost create bănci de date/registre/formulare la nivel de organizații neguvernamentale, dar și la nivel de Asistență Socială pentru a putea fi contabilizată mai ușor situația refugiaților ucraineni.
- Unii cetățeni din regiunea transnistreană, care dețin și cetățenia Ucrainei, au profitat de situație și au beneficiat de ajutoare destinate cu adevărat celor care aveau nevoie de ele. Lucru care a fost dejucat de autoritățile din dreapta Nistrului, mai exact în raionul Rezina.
- Lipsa acută a informațiilor transparente și veridice din partea stângă a Nistrului referitoare la numărul refugiaților ucraineni și starea în care se află aceștia.
- Reticența autorităților publice locale din unele localități din Zona de Securitate de a oferi informații cuprinzătoare cu privire la gestionarea crizei refugiaților din Ucraina.
- Oferirea de către pretinsele autorități din stânga Nistrului a locurilor de cazare pentru refugiații ucraineni care au decis să rămână în regiune.
- Implicarea Avocatului Poporului în vederea monitorizării situației refugiaților ucraineni care au fost cazați, în diferite perioade de timp, la centrele de plasament.
- Propaganda rusă rămâne, în continuare, elementul de izolare a locuitorilor regiunii transnistrene de realitate.
- Posturile TV și cele radio din regiune pot fi ascultate și în localitățile aflate sub control constituțional.
- Amenințările hibride persistă în regiunea transnistreană la nivel politic, economic, social, energetic.

Recomandări

- Îmbunătățirea procesului de comunicare:
 - Comunicarea cu factorii responsabili din stânga Nistrului și din Zona de Securitate cu unitățile centrale de la Chișinău;
 - O comunicare pe axa asociațiilor obștești de pe ambele maluri ale Nistrului în așa fel încât procesul de integrare a refugiaților să fie unificat. (activități comune, servicii de consultanță, ajutoare materiale etc.)
 - Accesul nelimitat al jurnaliștilor în partea stângă a Nistrului/a responsabililor de gestionarea crizei refugiaților.
- Implicarea actorilor din sectorul asociativ de pe ambele maluri ale Nistrului pentru schimb de experiență, politici și tactici de reacționare într-o situație sau alta.
- Îmbunătățirea procesului privind gestionarea datelor cu caracter personal și medical, precum și a prestării serviciilor de voluntariat pentru refugiații ucraineni pe teritoriul Republicii Moldova.
- Lupta politică la nivel local să dispară în contextul intervenției în procesul de ajutor prompt atunci când refugiații au nevoie.

- Structurile politice responsabile de acest domeniu și Biroul de Reintegrare, Comisia Unificată de Control să asigure monitorizarea și controlul eficient a situației refugiaților ucraineni în stânga Nistrului.
- Capacitarea personalului managerial din centrele de plasament temporar, prin instruiți/trainguri.
- Penetrarea spațiului informațional din stânga Nistrului cu conținut mediatic echidistant. Retransmiterea măcar postului public de televiziune și radio Moldova 1 și Radio Moldova în regiunea transnistreană.
- Eficientizarea colaborării între instituțiile de stat, cele din sectorul asociativ și refugiați, pentru a evita abordarea fragmentată a procesului de gestionare a situației.

Abrevieri

- ONG** – Organizație neguvernamentală
- ONU** – Organizația Națiunilor Unite
- PNUD** – Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
- PMR** – Republica Moldovanească Nistreană
- TV** - Televiziune
- UE** – Uniunea Europeană
- UNHCR** – Agenția Națiunilor Unite pentru Refugiați

Acest studiu politico-analitic a fost elaborat în cadrul proiectului „Contribuția societății civile la combaterea noilor amenințări hibride ca răspuns la afluxul de refugiați: abordarea rezilienței active a Republicii Moldova”, implementat de Asociația pentru Politică Externă (APE) în parteneriat cu Nord News, Centrul European „Pro-Europa” din Comrat și Zona de Securitate, finanțat printr-un grant al Institutului pentru Raportare despre Război și Pace (IWPR), cu sprijinul Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord. Opiniile, argumentele și concluziile menționate aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar punctul de vedere al IWPR și al guvernului britanic.